

Stockholms universitet
Rektor
106 91 Stockholm

Luntnakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Ann-Kristin Vesterlund
08-563 087 03
ann-kristin.vesterlund@hsv.se
BESLUT

2012-12-20
Reg.nr 31-2892-12
31-3332-12

Anmälningar mot Stockholms universitet angående antagning till kompletteringsutbildningen för utländska jurister

Anmälningarna

N N och A A har var för sig anmält Stockholms universitet för hur antagningen går till vad gäller den kompletteringsutbildning för utländska jurister som anordnas vid universitetet. Anmälarna har framfört synpunkter på att de sökande måste genomgå ett obligatoriskt språktest med efterföljande intervju trots att de uppfyller behörighetskraven på utländsk juristutbildning samt Svenska B/Svenska som andraspråk B. De har också synpunkter på att universitetet skickat ut kallelse till språktestet med mycket kort varsel. N N anför att han känner sig diskriminerad eftersom han redan visat att han uppfyller behörighetskraven. A A har på grund av det korta varslet inte haft möjlighet att göra testet och hon anser sig diskriminerad eftersom det inte finns liknande förfaranden för svenska studenter. Hon skulle vilja ha ytterligare ett provtillfälle.

Utredning

Högskoleverket har anmodat Stockholms universitet att yttra sig över anmälningarna. I yttrandena anges bl.a. följande.

Kompletteringsutbildningen för utländska jurister är en tvåårig kompletteringsutbildning som riktar sig till jurister som har en utländsk juristexamen om minst fyra år och som har avklarat Svenska B på gymnasial nivå. Urvalet regleras i förordningen om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. Enligt förordningen ska hänsyn tas till de sökandes meriter vid urval. Högskolan får meddela föreskrifter om vilka urvalsgrunder som ska användas och vilken platsfördelning som ska göras. Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval göras

enligt 7 kap. 12 § tredje stycket högskoleförordningen, dvs. genom prov, intervju eller lottning. De tillämpningsregler som universitetet tillämpar vid antagning fastställs i en antagningsordning som beslutas av universitetsstyrelsen. För tillträde till kurser på grundnivå som vänder sig till andra än nybörjare är urvalsgrunden tidigare studier. Urvalet baseras normalt på uppnådda högskolepoäng. Det är också möjligt att gradera sökanden utifrån kvalitetsaspekter i deras tidigare högskolestudier, t.ex. betyg på högskolestudier. I undantagsfall kan urvalsgrunderna betyg och högskoleprov användas. Urval till utbildningar som vänder sig till andra än nybörjare sker via prov eller intervju för sökande som har lika meritvärde. Enligt Stockholms universitets antagningsordning ska alla utbildningar som man kan ansöka till publiceras i universitetets utbildningsdatabas, SISU. I SISU anges att urval till kompletteringsutbildningen sker efter kvantitet och kvalitet på tidigare studier.

Kompletteringsutbildningen för utländska jurister startade vid Juridiska institutionen 2007, på uppdrag av Utbildningsdepartementet. Utbildningen ska ge möjlighet för 15 jurister med en utländsk examen att på två år kunna komplettera sin utländska examen och således erhålla en svensk juristexamen. Det har inte varit möjligt att rangordna studenter på grundval av deras juristexamen, då dessa varit av många olika slag. Institutionen har därför bedömt dessa meriter såsom varande likvärdiga och genomfört urvalet genom prov och intervjuer. De sökande som klarat ett språkprov har intervjuats. Genom intervjuerna har en bedömning gjorts av förutsättningarna för varje sökande att klara kompletteringsutbildningen. Intervjuförfarandet utförs av Psykologiska institutionen som har erforderlig kompetens för denna typ av urvalsförfarande. Antagningen har beslutats på grundval av resultaten av intervjuerna.

Språktestet infördes inför antagningen till höstterminen 2011 som komplement till intervjuförfarandet på grund av att Juridiska institutionen efter några antagningsomgångar märkt att ett flertal studenter haft svårigheter att ta sig igenom utbildningen och bedömt att detta berott på språksvårigheter. Införandet av språktestet skulle öka möjligheterna att bedöma studenternas förutsättningar att tillgodogöra sig och genomföra utbildningen. Institutionen för nordiska språk kontaktades för detta ändamål och fick uppdraget att ta fram ett prov i läsfärdighet, bedöma detta och även bedöma de sökandes skriftfärdighet genom ett prov som utformades av Juridiska institutionen, där främst sökandes förståelse av juridiska termer prövades.

Antalet sökande till utbildningen ökar kontinuerligt. Till de 15 studieplatser som utbildningen har var det 118 sökande inför höstterminen 2012, varav 80 uppfyllde behörighetskravet. Dessa 80 personer gavs möjlighet att skriva språktestet och de som klarade det gick vidare till intervju.

Ansökningsperioden för utbildningen pågår mellan 15 mars och 15 april. Senast den 14 juni ska de sökande få sina antagningsbesked. När behörighet för samtliga sökande kontrollerats av antagningsenheten vid Stockholms universitet skickas omedelbart kallelse till språktest ut via e-post. Hela maj månad har bedömts behöva avsättas för språktest och intervjuer, där språktestet måste ligga i början av månaden för att tillräckligt med tid, efter att provet har rättats, ska finnas för intervjuerna. Antagningsprocessen till utbildningen involverar tre olika institutioner och medför ett komplicerat bedömningsarbete under en begränsad tid vilket ger ett pressat tidsschema. Detta tidsschema medger inte omedelbart att extra tillfällen för språktest kan tillhandahållas för de studenter som av olika skäl inte har möjlighet att delta vid det ordinarie tillfället. Samtliga behöriga sökanden tillskickades kallelse till språktest via e-post den 26 april 2012, sju dagar innan dagen för testets genomförande. Information om när språktestet och intervjuerna skulle äga rum fanns inte på Juridiska institutionens hemsida under ansökningsperioden utan meddelades senare alla sökande via e-post och på hemsidan. A A har vid ett flertal tillfällen, då hon uppsökt studievägledaren för rådgivning, informerats om att språktest skulle äga rum i maj. Dessa möten ägde rum under veckorna innan e-postutskicket avseende språktestet sändes ut.

Det är beklagligt att det upplevs att informationen kring språktestet inte har varit tillräckligt tydlig. Juridiska institutionen avser att se över antagningsförfarandet för utbildningen inför en eventuell nästa antagningsomgång höstterminen 2013.

Tillämpliga bestämmelser

Av 4 och 5 §§ förordning (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning framgår att behörig till utbildning enligt förordningen är den som

1. har avslutat en sådan utbildning som avses i 2 § (d.v.s. avslutad utländsk högskoleutbildning eller en annan avslutad utländsk eftergymnasial utbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen), och
2. uppfyller de krav på förkunskaper som högskolan kan ha ställt upp eller genom svensk eller utländsk utbildning, praktisk erfarenhet eller på grund

av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 6 § samma förordning ska vid urval hänsyn tas till de sökandes meriter.

Urvalsgrunderna som ska användas är

1. betyg,
2. resultat från högskoleprovet som avses i 7 kap. 20 § högskoleförordningen,
3. tidigare utbildningar,
4. andra särskilda prov än högskoleprovet,
5. kunskaper, arbetslivserfarenhet eller annan erfarenhet som är särskilt värdefull för utbildningen, och
6. andra för utbildningen sakliga omständigheter.

Högskolan får meddela föreskrifter om vilka urvalsgrunder enligt första stycket som ska användas och vilken platsfördelning som ska göras.

Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras enligt 7 kap. 12 § tredje stycket högskoleförordningen.

I 7 kap. 12 § tredje stycket högskoleförordningen (1993:100) anges att vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras genom prov eller intervjuer eller genom lottnings.

Enligt 6 kap. 17 § högskoleförordningen ska det i utbildningsplanen anges de kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs.

Enligt 4 § förvaltningslagen (1986:223) ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverkets uppgift är bl.a. att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att värna om enskilda individers rättigheter genom att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten. Högskoleverket uttalar sig inte i frågor som en annan instans har till uppgift att pröva.

För tillträde till kompletteringsutbildningen för utländska jurister vid Stockholms universitet krävs särskild behörighet i form av utländsk juristexamen om minst fyra år samt godkänt betyg i Svenska B/Svenska som andraspråk B. Av information på Stockholms universitets webbplats, samt i universitetets utbildningsdatabas SISU framgår att som urvalsgrund till utbildningen används grunden ”efter kvantitet och kvalitet på tidigare studier”.

I 6 § förordning om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning anges vilka urvalsgrunder som får användas och att lärosätet får föreskriva vilka urvalsgrunder som ska användas. I 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen anges att det i lärosätets antagningsordning ska tas in de föreskrifter som lärosätet tillämpar i fråga om bl.a. urval. I Stockholms universitets antagningsordning (dnr SU 40-0346-11) anges beträffande urvalsgrunder till kurser på grundnivå som vänder sig till andra än nybörjare (avsnitt 6.2.3) att urvalsgrunden är tidigare studier. Urvalet baseras normalt på uppnådda högskolepoäng, men det är också möjligt att gradera sökandena utifrån kvalitetsaspekter i deras tidigare högskolestudier, t.ex. betyg på högskolekurser. Det anges också att i undantagsfall kan urvalsgrunderna betyg (gymnasiebetyg) och högskoleprov användas. Dessa regler i antagningsordningen är formulerade så att det är nödvändigt att bestämma för varje kurs eller program vilken urvalsgrund som ska användas.

Enligt 7 kap. 1 § högskoleförordningen ska antagning till utbildning på grundnivå eller avancerad nivå avse en kurs eller ett utbildningsprogram. Den aktuella utbildningen är ett program. Av 6 kap. 16 och 17 §§ högskoleförordningen framgår att det för ett utbildningsprogram ska finnas en utbildningsplan, som ska innehålla föreskrifterna för programmet. Av utbildningsplanen för kompletteringsutbildningen för utländska jurister framgår dock inte vilken urvalsgrund som ska användas. Det har inte framkommit att universitetet föreskrivit urvalsgrunden på annat sätt än i utbildningsplanen. Stockholms universitet har i sitt yttrande till Högskoleverket uppgivit att det i universitetets utbildningsdatabas anges att urval till kompletteringsutbildningen sker efter kvantitet och kvalitet på tidigare studier. Att endast ange i en databas vilken urvalsgrund som ska användas uppfyller inte kravet på att universitetet ska föreskriva om urvalsgrunden. Högskoleverket är därför kritiskt till hur Stockholms universitet bestämt urvalsgrunden.

Högskoleverket vill också understryka att urval syftar till att rangordna de sökande och den urvalsgrund som ett lärosäte väljer ska ge förutsättningar för en sådan

rangordning. Det är därför problematiskt att den valda urvalsgrunden för utbildningen, tidigare studier, leder till att universitetet bedömer att samtliga sökanden har likvärdiga meriter. Syftet med högskoleförordningens regler om urval vid likvärdiga meriter är inte att de ska tillämpas på samtliga sökande. Ett lärosäte kan alltså inte välja en urvalsgrund som innebär att alla sökande bedöms ha likvärdiga meriter för att sedan göra urvalet genom lottning.

I detta fall har emellertid Stockholms universitet valt de andra möjligheterna enligt 7 kap. 12 § tredje stycket, nämligen prov (språktest) och intervju. Sådana urvalsgrunder är dock, enligt Högskoleverkets mening, möjliga att föreskriva utifrån urvalsgrunden andra särskilda prov än högskoleprovet. Högskoleverket utgår från att universitetet beaktar verkets uttalanden när det föreskriver urvalsgrunden för utbildningen.

N N och A A har ifrågasatt varför de måste genomgå ett test i svenska när de uppfyller behörighetskraven för utbildningen. Högskoleverket gör följande bedömning. När det gäller utbildningar på grundnivå som vänder sig till nybörjare i högskolan, krävs tillstånd av Högskoleverket för att ett lärosäte ska få använda vissa behörighetskrav eller urvalsgrunder. Högskoleverket har beträffande sådana utbildningar medgivit att språktest används såväl vid behörighetsprövningen som i urvalet (se t.ex. verkets beslut den 8 november 2006, reg.nr 83-2758-06). Verket har alltså ansett att högskoleförordningens tillträdes-regler medger att språktest används på detta sätt. Den urvalsgrund som beslutet grundades på var andra särskilda prov än högskoleprovet. Stockholms universitet behöver inte tillstånd av Högskoleverket för att få använda en viss urvalsgrund för den aktuella kompletteringsutbildningen eftersom utbildningen inte vänder sig till nybörjare. Bestämmelserna i förordningen om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning, ger lärosätet möjlighet att välja andra särskilda prov än högskoleprovet som urvalsgrund. Högskoleverket har mot denna bakgrund ingenting att invända mot att universitetet använder ett språktest i urvalet.

Av utredningen i ärendet framgår vidare att de sökande med kort varsel informerades om att språktest och intervju skulle genomföras. Stockholms universitet har i sitt yttrande anfört att information om när språktestet och intervjuerna skulle äga rum inte fanns på juridiska institutionens webbplats under ansökningsperioden. De sökande meddelades detta senare via e-post och på webbplatsen. Det kan inte anses uppfylla Stockholms universitets serviceskyldighet enligt 4 § förvaltningslagen. Stockholms universitet kan inte undgå kritik för den

bristfälliga informationen. Verket noterar att universitetet avser att se över informationen inför kommande antagningar.

A A har i sin anmälan anført att hon skulle vilja ha ytterligare ett provtillfälle. Det är Stockholms universitets uppgift att ta ställning till en sådan begäran. Högskoleverket finner inte skäl att uttala sig vidare i frågan.

Vad gäller anmälarnas synpunkter att de blivit diskriminerade är det Diskrimineringsombudsmannen (DO) som är den tillsynsmyndighet som handlägger anmälningar om diskriminering på grund av etnisk tillhörighet. Ett beslut av ett universitet som avser tillträde till en utbildning kan också överklagas till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) på den grunden att beslutet strider mot diskrimineringsförbudet. Anmälarna kan således vända sig till DO och ÖNH med dessa frågor. Högskoleverket vidtar därmed inga åtgärder med anledning av vad som anförts angående diskriminering.

Ärendena avslutas med den anförda kritiken.

Beslut i dessa ärenden har fattats av chefsjuristen Christian Sjöstrand, efter föredragning av verksjuristen Ann-Kristin Vesterlund. I handläggningen av ärendena har även verksjuristen Mattias Wande deltagit.

På Högskoleverkets vägnar

Christian Sjöstrand

Ann-Kristin Vesterlund

Kopia till:

N N

A A